

**Dugonics András:
Magyar példa beszédek és jeles mondások**

Erősök.

A' dülő falat is meg tartotta vállával.

Csupa oroszlánnak mondhatni.

Meg állja a' kos szarvat.

Kö szál r' habok ellen.

Gyököstől vonnya ki a' бүк fát.

Nem veszedtt meg a' Pójában.

Ember, a' ki rajta ki fog.

Nincs erősebb az egész környékben.

Ha maga van is, mások magával lenni láccatik.

Minden ütközetben első.

Nem szeretnek vele újat vonni.

Nem szeretnék vele tengejt üttetni.

Nem kívánnék körme közé esni.

Munkára termett ember.

Nagy követ hengerget.

Nem szeretnék vele üstökbe kapni.

Maga árnyékátúl meg nem ijed.[1]

Fél a' maga árnyékátúl is.[2]

Szőrös mellyű, nagy erejű.

Nem bodzafa kardgya.

Herkules (hozzá képest) semmi.

Erős a' foga, az ám a' konc rágó.

Ugyan meg ragadta ám a' kapa' nyelét.

Meg felel a' zsák búzának.

Meg markollya az eke szarvát.

A' piszkot ki nem ütik az órrábúl.[3]

Erős, mint az Oláh ecet, melly az Oláhba a' halálos vétket is el öli.

Nem minden harasztban terem ily oroszlán.

Erős, mint a' viz.[4]

Nincs oly erős, kinek társsa ne vállýék.

Három katona, kilenc puska.

Örvvel erős a' kutya.

Erősen fel vontt ij hamar el pattan.

Csupa acél, csupa vas.

Az erős szél meg tromfollya a' tornyot is.

Meg állya a' sarat.

Üllő próbállya meg a' vasat.

Szél a' tölgyet le dönti, de a' náddal nem bir.

A' högy a' leg nagyobb szelektűl se fél.

A' nagy högyeket 'S éig ment bérceket. Mennykő tromfollya.

Vagy törík, vagy szakad.

Ércce vált a' szíve.

Nem félhet a' nyertes, a' meg verettetett hadtúl, ha bár kevesebbel legyen is.[5]

Kőszikla a' nyaka.

Ha erős a' zár, nem sújos a' kár.

Le nem üthetik a' lábárú.

Szemébe mer nézni akár kinek.

Nem farol, mint a' szán.

Nem hajtya maga után az ellenséget.

Bele mer harapni a' koncba.

Talpig ember.[6]

Nem fenyőfa kardgya.

Ő köti fel a' kolompot.[7]

Neki esik a' folyó' derekának.

Nem fél éhomra a' kakuk szállástúl.

Neki merne menni az eleven ördögnek.

A' király' szemébe is mer nézi a' Macska.

Kettőtől se fél.

Bátori nemzetségből való.

Meg láttya kicsoda micsoda.

Meg nem ijed a' harang szótúl.

Meg felel magáért.[8]

Ha bajússzát föl pödríti; ember a' ki bánca.

Sokakat meg tanított a' Magyarok' Istenére.[9]

Sokakkal meg emlegettette édes anyja tejét.

A' bátor szívvel társalkodik a' szerencse.

Bátor katona az, kinek vitéz baráttya az Isten.

Ő hadi menyköve a' dörgő csatának.

Ő keze és lába a' nagy ütközetnek.

Hejre ember.

Meg nőtt immár mind szakálla, mind bajuszsza.

Több köllene ilyen.

Ember kell a' gátra.

Ember nem csak a' lenben; hanem a' kenderben is.

Nem minden szemeten találsz illy embert.

Ez ám az ember.[10]

Jól föl köté gatyáját.

Ki nem ütötték még kardot a' kezéből.

Nem veszi tréfára a' dolgot.

Néki meri hátát vetni.

Van válla, melyel a' köből búzát el birja.

Magyar Apátúl született.

Ennek az Apja is ember vólt.

Erőtlen, ki csak maga' erejében bízik.

Magyar anya szülte ezt e' világra.

Emberül fog mindenhez.

Kettő töri a' Patkó szeget.

Erős az erőtlen, hamar zsákba rakja.

Emberül lát a' dologhoz.

Aklot ugrik.[11]

A' fejekét tarisznyára rakja.

Apja fia.[12]

Talán a' halállal is áldomást ivott.

Vajmi erős katona az ördög.

A' vitéz emberrel a' tréfa se tréfa.

Nem minden bokorból ugrik fel illyen nyúl.

Nem hernyóbúl lett pille.

Igaz Hazafi.[13]

Jobbra balra egy aránt.

Kő vár.[14]

Ha Isten akarja, Pók háló is kő fal.

Áttila fajta.

Nem inog, mint a' fa szeg.

Maga térengeti hajtya is az ellenséget.

Vállaira vehetné talán az eget si.

Előre egy lépéssel fiam.[15]

A' dűlő högyet válllaival meg támaszthatná.

Tenyeres talpas, nagy Inas.

Somfa ő, nem káka.

Ruhája is acél.[16]

Egy högyet a' másakra hányhat.[17]

Nem Pípa szár annak a' lába.

Széles mellyű.

Comb annak karja is.

Elől hátul vas.

Kakas is hatalmas a' maga' szemetén.

Ha rád lehel; le omlaszsz.

Tűz próbállya meg a' vasat.

Az erős fonálbúl tartós az üng.

Az erős kenderbűl válik erős kötél.

Nincs oly erős, ki veszedelmét ne várhassa az erőtlentől is.[18]

Szaladgy Török, inadba János vajda.[19]

Egész Atlás.[20]

Az öreg katona zsákba hánnya az újoncot.

Szembe szökik a' fene vaddal is.

Mind végig, mind vérig.

Markában hordozza lelkét.

A' vitéz embernek Pók háló kő vár.

Terem az ember mint a' suba gallér.

A' veszedelem mutattya: ki légyen ember.

Újjával is köröszől dőfi az embert.

Gáncsot vet, le tesz akár kit.

Kár az erős vitéznek meg halni.[21]

Jól tudgya a' le vetősdit játszani.

Ország'oszlopa.

A' dűlő egek se vehetnék ki szívét.

Hatalmas hat farkas.

Többre megy kardgya, mint szava.

Dörgő menykő.

Ő reá bizzák, kit a' menykő agyon nem üthet.

Kölkkét oltalmazó Oroszlán, hozzá képepest fitty.

Mi néki egy medve?

Egy kézzel a' Bika' szarvát tartya, a' másikkal agyon üti azt.

Toldi Miklósnak unokája minden bizonnyal.

Nem szeretnék kezébe kerülni.

Néki megy a' sebes oroszlánnak.

Ha annyi ereje se volna, még is elég volna.

Nem lehetne vele gömböt hajtani.

Meszszebbre terjed lándzsája, mint szava.

Nem nyelvvével vitézkedik, mint az aszszony, hanem karjával bajnokoskodik, mint a' vitéz.

Kún kötés.

Álmában is az ellenséggel harcol.

Kár hogy az ökör erejét nem tudgya.

Szőrös a' Medve, ugyan azért erős is.

